

MIȘCĂRILE ÎN MISIUNEA BISERICII

Trei discursuri ale lui Ioan Paul al II-lea,

Documente 5 – Supliment la «Litterae Communionis-CL», n. 11/1985, p. 3-8

Introducere

1. Adresându-se participanților la Congresul cu titlul «Mișcările în Biserică», Ioan Paul al II-lea a afirmat că «ele trebuie să oglindească în sinea lor misterul acelei iubiri din care s-a născut și continuă să se nască Biserica», întrucât «în sânul Bisericii, Popor al lui Dumnezeu, exprimă acea multiplă mișcare care este răspunsul omului dat Revelației, Evangheliei». În câteva cuvinte Papa a punctat o viziune singulară a Bisericii ca mișcare, care se naște din eterna iubire a Tatălui, prin misiunea Fiului și a Spiritului, pentru a se înscrie «în istoria omului și a comunităților umane» (Castelgandolfo, 29 septembrie 1981).

Din legătura Biserică-misiune, Sfântul Părinte face să iasă la iveală prima clarificare importantă despre natura mișcărilor. Acestea pot fi înțelese doar în cadrul misiunii Bisericii, sau, mai mult, s-au născut pentru misiunea Bisericii. De fapt, cele mai multe au apărut corelat cu Conciliul Vatican II, care a repropus în mod energic natura misionară a Bisericii, invitând creștinii să «dărâme fortărețele». Dinamismul de creștere a Bisericii, și, prin analogie, a mișcărilor, trebuie să conțină propunerea unui mesaj care să ajungă până la marginile pământului și să nu fie niciodată un egotism colectiv care se consumă pe sine.

De atunci, Pontiful a revenit de mai multe ori asupra temei mișcărilor, aprofundând acea semnificație primară. Ultimul său discurs adresat Mișcării Schönstatt, cu ocazia centenarului nașterii fondatorului său, ne oferă, de fapt, un al doilea element semnificativ pentru a înțelege mai bine natura mișcărilor, conceptul de carismă. «Ați ajuns până aici din multe țări pentru a-i mulțumi lui Dumnezeu pentru darul pe care vi l-a făcut prin persoana părintelui Kentenich. Cu amintirea vie a figurii sale și a mesajului său ați dorit să reînnoiți spiritul vostru, pentru a continua moștenirea sa spirituală și pentru a o răspândi, pentru a deveni tot mai mult o familie spirituală care trăiește în virtutea *carismei întemeierii sale* și prin asta își împlinește propria vocație în serviciul Bisericii și al lumii» (20 septembrie 1985, n. 2).

Cu câteva zile înainte subliniase aceeași temă vorbindu-le preoților din Comunione e Liberazione: «Reînnoiți mereu descoperirea carismei care v-a fermecat și aceasta vă va conduce cu mai multă putere spre a deveni servitori ai acelei unice autorități care este Cristos Domnul» (Discurs adresat participanților la un curs de Exerciții spirituale pentru preoți susținut de Comunione e Liberazione, 12 septembrie 1985, n. 3).

Așadar, carisma e recunoscută și afirmată ca o cale care duce la Cristos, mai mult, ca înfăptuire istorică concretă a acelei pedagogii prin care Dumnezeu, în mod continuu și în multe feluri, reînsuflește și conduce trupul lui Cristos care este Biserica.

Categoria de carismă, folosită în această optică pentru a stabili geneza mișcărilor, dobândește un important caracter ecleziologic. Spiritul, care instruește și dirijează Biserica, o întinerește și o reînnoiește cu daruri ierarhice și carismatice ancorate în Evanghelie conducând-o astfel la unitate perfectă cu mirele ei (cfr. LG, 4). Reînnoita fidelitate a carismei de întemeiere va dilata forța misionară care sălășluiește în mișcare, făcând-o pe aceasta mai potrivită pentru slujirea Bisericii și a lumii.

Biserica, popor al lui Dumnezeu pe drumul istoriei, întâlnește întotdeauna noi realități, situații umane mereu diferite, în cadrul cărora trebuie să afirme senioria lui Cristos în mod concret, comprehensibil și convingător. A evangheliza în mod misionar, azi, nu înseamnă doar a pleca spre continente îndepărtate, ci și a pătrunde în mediile noi de viață, care în mod continuu sunt create de către transformările societății noastre, pentru a arăta cum afecțiunea față de Cristos face umană viața omului și îi permite să meargă spre adevărul său. Marea noutate a Conciliului e aceea că a subliniat faptul că această misiune le este caracteristică tuturor credincioșilor și, deci, și laicilor.

Mi se pare că acești dori factori – misiunea Bisericii, carisma întemeietoare – reprezintă provocarea pe care Papa și Biserica le-o adresează mișcărilor în această parte a celui de-al doilea mileniu. Este provocarea catolicității.

De fapt, în ea, mișcărilor sunt destinate să crească după măsura voinței lui Dumnezeu sau să se restrângă până la dispariție. Catolicitate înseamnă, conform numeroaselor indicații ale Sfântului Părinte, capacitatea de a trăi carisma raportat la totalitatea implicațiilor misterului lui Cristos pe care Biserica fără încetare le repropune, fără a-l paraliza suprimându-i vreun aspect. Dar catolicitate arată și energia cu care să fie mărturisită, prin schimbarea propriei existențe, deci caracterul decisiv pentru omul de azi al «fenomenului» Isus Cristos.

2.«Noi credem în Cristos, mort și înviat, în Cristos prezent aici și acum, singurul care poate schimba și care schimbă omul și lumea, transfigurându-le» (Discurs ținut cu ocazia a 30 de ani ai CL, 29 septembrie 1984, n. 3). Dorința arzătoare a omului de a se schimba, care se manifestă în numeroase feluri în toată lumea de azi, se sprijină, așadar, pentru creștini, pe această convingere fermă care este principiul unei autentice culturi. Modalitatea prin care mișcărilor au fost rechemate de Sfântul Părinte să trăiască misiunea Bisericii, a dobândit forma invitației reiterate de a construi civilizația adevărului și a iubirii.

De aceea, Pontiful nu încetează să vorbească despre evanghelizarea culturii și nu se teme să recheme mișcărilor să facă în așa fel încât, din cultura generată de credință, să rezulte «forme de viață nouă» (Discurs la Meetingul de la Rimini, 29 august 1982). Acest lucru presupune o metodă de educație a unor personalități mature, care, fără a renunța la singularitatea carismei, să fie fidelă celor patru piloni în care Conciliul identifică deplina participare la Biserică: credință, sacramente, comuniune și «regim ecleziastic» (cfr. LG, 14).

Problema pastorală a integrării acțiunii mișcărilor în activitatea ordinară a Bisericii, mi se pare că ar putea fi iluminată de urgența de «evanghelizare» a culturii, precum și de necesitatea unei reînnoite eficiențe antrenante a Bisericii în viața societății (cfr. Discurs ținut la Congrestul Bisericii italiene de la Loreto, n. 7). Răspunsul la asemenea probleme, de fapt, nu va veni, înainte de toate, de la o intensificare a studiilor teologice sau a proiectelor pastorale. E nevoie mai degrabă să ne uităm la Spiritul Sfânt, pentru a vedea ce declanșează El în viața Bisericii, pentru a vedea unde relația misionară adecvată dintre Biserică și lume se manifestă în mod concret și începe să aducă rod. Răspunsul la această problemă esențială de azi nu este un proiect uman, ci o inițiativă a Spiritului. Nu e exagerat să recunoaștem, cu umilință, că mișcărilor sunt urgența acestei căi. Așa cum mișcărilor trebuie să trăiască mortificarea necesară în vederea unității, la fel, un adevărat proiect pastoral, pentru a fi cu adevărat «spiritual», trebuie să favorizeze și să valorizeze aceste prezențe.

3.«Ivirea corpului eclezial ca Instituție, forța sa de convingere și energia sa de agregare, își au rădăcina în dinamismul Harului sacramental. Însă acesta își găsește forma de exprimare, modalitatea sa operativă, influența sa concretă și istorică prin diferite carisme care înfățișează un temperament și o istorie personală» (Discurs adresat participanților la un curs de Exerciții spirituale pentru preoți, susținut de CL, n. 2). Acest schimb permanent între instituție și carismă e o exigență a întrupării la care nu se poate renunța. În niciun fel, acest raport dintre har și libertate nu poate fi conceput în termeni de dialectică alternativă, ca și cum instituția nu ar fi carismă și carisma n-ar avea nevoie de instituție. Cele două sunt, la urma urmei, *unica* realitate a Bisericii. S-ar putea oare concepe organismul uman fără scheletul care-l susține? La fel e de neconceput ca Biserica să trăiască fără instituție.

Marea intuiție a lui Augustin împotriva Donatiștilor, care consideră instituția ca expresie a *sfințeniei obiective* a Bisericii marchează drumul indispensabilei urmări pe care carisma trebuie s-o aibă față de instituție. Și aici putem vedea o invitație a Pontifului, adresată tinerelor realități ale mișcărilor, de a inventa forme mai autentice de relaționare cu viața obișnuită a Bisericii. Pe de altă parte, Biserica este locul eminent de libertate, al libertății fiilor lui Dumnezeu.

Atunci, mișcărilor sunt rechemate la două dimensiuni fundamentale care certifică, într-un anumit sens, autenticitatea lor. Prima dintre acestea este raportul de referință filială față de Episcopi și Papa. Ierarhia nu are monopolul asupra carismelor, dar deține carisma discernământului și a ordonării tuturor carismelor spre binele comun al Bisericii. În al doilea rând, carisma autentică trebuie să solicite o deschidere fraternă față de toate celelalte experiențe, care, într-o manieră diferită, conduc la unicul adevăr despre Dumnezeu și despre om, adevăr revelat în Cristos.

În această optică, Papa înțelege foarte bine că mișcărilor nu sunt «asociații de laici». Atunci, prezența preoților în mișcări nu este în oarecare măsură opțională, nu e un serviciu asigurat «din afară». Dimpotrivă, aceasta constituie un răspuns la un apel personal, care este într-o oarecare măsură constituentă inclusiv a vocației concrete a individului. De aceea, adeziunea la o mișcare, departe de a intra în contradicție cu vocația la preoție, este – pentru aceasta – un ajutor de a înțelege mai bine și de a trăi mai bine propria apartenență eclezială (cfr. Discurs adresat participanților la un curs de Exerciții ..., *cit.*, n. 3).

4.Mi se pare că lucrurile spuse de Sfântul Părinte sunt un mare dar pe care acesta îl face mișcărilor și, de asemeni, o invitație de a aprofunda ulterior, din perspectivă teologică și practică, vocația lor și funcția lor specifică în Biserică. «Acestea sunt semnul libertății formelor, prin care se realizează unica Biserică, și reprezintă o noutate sigură care încă tinde să fie adecvat înțeleasă în toată eficiența ei pozitivă pentru Împărăția lui Dumnezeu în ziua de azi a istoriei (Discurs ținut cu ocazia a 30 de ani ai CL, 29 septembrie 1984, n. 3).

Acestei invitații e corect să-i răspundem cu un efort sincer de a construi în direcția arătată de Sfântul Părinte. De aceea, Comunione e Liberazione, care așteaptă cu speranță rezultatele Sinodului extraordinar despre Conciliu care urmează să înceapă, e în acțiune pentru a contribui la Sinodul 1987, despre misiunea eclezială a laicilor.

Luigi Giussani